

MAGYAR KURIR

Indult Bétsből, Pénteken Julius' 11-dik napján, 1817-dik esztendőben.

B r a s i l i a.

A' *Bostoni* Tudósítások szerint a' *Pernambukói* zenebonáskodók egy különös vitorlát vettek fel. Annak a' közepén egy Szivarvány, e' felett pedig egy Tsillag van le festve. A' Tsillag jelenti *Pernambukó* Tartományát. Mihelyest még egy más Tartomány is függetlenné teszi magát, a' Vitorlára is még egy Tsillag tételik. A' Szivarvány alatt a' Nap; a' Nap alatt pedig egy Kereszt áll. Az elsőbnek az a' jelentése, hogy a' *Pernambukóiak* a' *Napnak* gyermekei; az utóbb pedig példazza azt a' nevet, melly Braziliára, mikor ezt leg elsőben feltalálták, ruháztatott, tudnillik ezt: *Santa Cruz* (Szent Kereszt). Még minnelötte a' *Patriotai* Követ elindult volna az Északi Amerikai Egyesült Státusokhoz, már a' Zenebonáskodók minden nemességi címeket eltörölttek; 's ez az oka, hogy az említett Követ nem fogadta el az Excelentziás nevet. 10,000 rendes Katonaságot akarnak ki állítani tsak magából *Pernambukó*ból, a' többi Tartományokból pedig 40,000-re tartanak számot.

Mind ezekkel egészen ellenkezik az a' hír, melly hogy *Bahiában* szárnyalt a' *Párisi* Levelek a' *Lisbonaiak* után említték, hogy *Domingo Martinez* látván, hogy nem jól üt ki a' dolog, már hajóra ült, és szökök vagy a' Spanyol Insurgenszekhez, vagy az Egyesült Státusokhoz.

Azok a' hajók, mellyek *Portugalliából* *Pernambukó* ellen küldettek, e' kö-

vetkezendő Proklamációt vitték el magokkal innen:

„*Pernambukói* Lakosok! *Portugalliá'* 's *Algarbia'* országának Kormányozói meg tudták azt a' rémitő vakmerőséget, melly a' múltt Mártz.6-dik 's következő napjain ütötték magát, és azzal a' fájdalommal, 's bosszusággal, melly mindenbetsületes *Portugallust* általjár, tapasztalták, hogy egy tsoport lázasztók, erőszakossan el nyomván a' Betsület' és Hivség' töletek már olly sokszor megbizonyított érzéseit, leg első példát adtak Európának a' felől, hogy a' *Portugallusok* törvényes Fejedelmek eránt hűségtelenül viselik magokat. Hát nem laktak e' jól azok a' Tsudaemberek a' vérrel 's könnyekkel, mellyek 25 egész esztendeig a' föld kerékiségének nagy részét a' leg síralmasabb nyomoruságokkal árviz módjára el borították. Minden bizonyal ök az Isteni Igasságosságnak szint ollyan eszközei, mint a' millyelkei ugyan az ezen legközelebbi esztendőkhben az erköltsiség' és vallásosság alászállása miatt fel ingerelttven; Európának meg zabolázására és arra a' végre élt, hogy az egész világnak rémitő példába ábrázaltatnék ki az a' szoros igasság, melly szerint a' Mindenható meg szégyeníti az istenteleneket, és meg törí azokat, kik törvényét nem tartják meg. Lehetséges e' az, hogy a' zenebonáskodás' düheből még tsak a' Gondviselés annak határt nem vetett, olly sok országokban eredett gonoszoknak tudása, nem volt elegendő arra, hogy titeket azon

szörnyü örvénytől vissza tartóztasson, mélybe benneteket azok a Rendnek ellenségei buktatni akarnának? Hát azok a leg gyászosabb zenehonának pártfogói, azok az ez által szültt legkegyetlenebb Tyrannusnak alá való, és utálatra méltó eszközei, találhatnak még valahol a föld hátán, a hol tsak tudják annak az Epochának Eistoriáját, olyan emberekre, a kik felpiperézett kifejezések és principiumok által, mellyeknek gyengeségét eléggé megmutatta az idő, és a mellyeknek szerentsélen 's el kerülhetlen következeik egyszerre szembe tűnnek, magokat el hagyják tsábittatni? — Nem, Pernambukói Lakosok! a ti testvéreitek a Portugallusok soha sem hihetik el ezt tirólatok; sőt ellenben meg vagynak győződve a felől, hogy ti, ha mindjárt hirtelenébe valami hűségtelen öszveesküvésnek erőszakja 's tsalárdsága meg tántorithatta is a ti jámborságtokat, magatok a benneteket nyomó bilintseket széttördelni, és a Világnak meg fogjátok mutatni, hogy ha szinte ezen meg veszett, és erköltstelen időben találkoztak is közöttetek annak az átkozott *Calabárnak* követői; de *Vieirának*, *Camerannak*, és *Dias Henriknek* maradékiából tsak ugyan nem aludtak ki a Fejedelem eránt viseltető szeretetnek, és hívségnek azon szikrái, mellyek azokat annyira meg ditsüitették, és a mellynek azok olly példáját adták, hogy azt a Historia méltónak tartotta a Pernambukóiaknak tisztességére a következő századoknak által adni, és a mellyet most azok a fertelmes lázszasztók eltörölhetlen gyalázattal akarnának meg bélyegezni. — Bizonyosan nem volt szörnyebb az a fogság, mellyből említett Hérosaitok ki szabadítottak, ennél, a melly most fenyeget benneteket. Ha a Hollandusok az ő Vallásoknak külömbsege által, a miénknek tisztaságát, és gyakorlását kotkástatták; de azok a Rebellisek minden erköltsi és vallási gondolatokat gyökeres-

től fogva ki akarnak irtani. És noha ők, illendőségéből, a színességnek állortzája alatt azt mutatják, mintha tisztelnék a Vallást, mellyet igazán tsufolnak, és Proklamájikban megtagadnak, és ennél fogva a Gondviselést vétkes társokká akarják tenni a leg irtóztatóbb gonoszságban, mellyet valamely nemzet elkövethet, t. i. a törvényes Fejedelem eránt való hívségnek megszegésében: mindazáltal meg lehetnek győzöttetve, hogy lenne tsak egyszer el érve tzéljok, a plánumjokat fedző fátyolt el fognák tépni, és tapasztalni fognátok tőlök azt a türedelmetlenséget, mellyel minket ok nélkül vádolnak, — mellyhez hasonlót gyakorlottak Frantzia országban is, — és a mellyet ez a mindenrendet gyűlölő Felekezett szüntelen gyakorolni fog. A Hollandusok, mikor Tartományotokat el foglalták, gazdaságaitokat akarták elragadozni; nints más tzéljok azoknak is, kik most hálójokba akarnak benneteket keríteni. Mind egy lévén előttök, akár Brasiliai, akár Portugalliai, névvel neveztesenek; feltételeiknek erköltstelensége által minden isteni, és emberi kötelektől, mellyek az embert polgári kötelelességekhez, és familiai és barátsági öszveköttetéshez szoritják, magokat el oldozván, a gazdagság 's hatalom felesleg való szomjától emésztetnek, mindenkor készek lévén, ezek két szomoru és kielégithetetlen indulatoknak feláldozni minden ollyan tekinteteket, mellyek azokat az indulatokat a virtust tisztelő emberiszívekben mérsékelni szokták. Mitsoda hívséget, és hitet, mitsoda betsületet, és jámborságot lehet ollyan emberektől várni, kik mind ezeket az érzéseket lákaikkal tapodják? Ugyan mitsoda bátorsága van annak a Kapitálistának, a kinek kintsei az arany után való szomjúhozást még jobban ingerlik, ha a leg felsőbb Státus' hatalma illjen kezek között legyen? Szerentsére, a Frantzia Revoluzionának, mellynek principiumait kiabál-

ják ezek a' lázszelők, szomorú Szenái minden Birtokoséknak, és Nemzeteknek szemeiket fel nyithatják, hogy bár későre is, de ki sül, hogy az a' hízkelődő beszéd, mellytől magokat még a' legalsóbb rendű emberek is el hagyták ámitatni, semmi nem egyéb volt olly mestersegesen készültt méregnél, melly tyrannusi Despotasággá, és kiállhatatlan nyomorusággá fajzott el. Ha ezeknek a' következeseknek kell folyni a' mai revoluziós principiumokból, és ezek már Európában valósággal folytak is; mitsoda veszedelem fenyegeti Brasiliát jelenlévő állapotjában St. Domingo példája olly félelmes, és még olly friss emlékezetben is vagon, hogy elégséges lehet ezen Száraz' Lakosainak el ijjesztésére. Rontsátok össze *Pernambukói* Lakosok! mihelyt tsak lehet, azt a' Szörnyeteget, melly Brasiliának szelid lakosait a' sejjtelenség' ijjedelmeibe buktatni kívánná, mellyeket ti, hálá legyen az Istennek, tsak a' Kronikákból esmertek. Fojsátok meg is be, azt a' mérges kigyót, melly szabadulás nélkül meg öl henneteket, ha időt engedtek neki nevedésére; állítsátok hirtelen a' törvényes Hivatalokat helyre, és őseiteknek nyomdokút követvén, térjetez vissza az engedelmségre szeretett Fejedelmek, ezen valóságos Attya éránt Népeivel, kik leg nagyobb áldozatokat tettek ő mellett. Portugallia 's Algarbia Országának Kormányozóji, hirül adatván nékik a' Király' Felsősege ellen véghez vitt vakmerő tselekedetet, és azon erőszakoskodás, mellyel az ugy nevezett Provisoriai Igazgatószeék le tartóztatja a' Portugallusok hirtokát, mellyet alkalmasint magáévá akar tenni, hogy bátorsága legyen; jól tudván ugyan azok azt is, hogy illyen forma bajban Ő Felsősege' minden alattvalóinak késedelem nélkül rajta kell lenni, hogy bőltsőjében elnyomasson a' Zenebona, melly ha megerősödbetne ezen ditső Tartományt vérpatakokkal itatható: an-

nakokáest a' Királynak nevében, az ő Felsősege' parantsolatira várván, azt parantsolták azok nékem, hogy vezcerlésem alatt lévő erőmmel ennek a' Tartománynak ostromlását munkába vegyem. Ez az ostromlás, melly még sokkal nagyobb hadi erővel meg fog nem sokára erősödni, mind addig tart mig nem Ő Felsősege' mást nem rendel, vagy mig a' Pernambukói hűséges Jobbágyok az őket nyomó igát nyakokról le nem nem rázhatják, és Ő Felsősege'nek szelid 's törvényes uralkodását helyre nem állíthatják.

A' Pernambukói helyesen gondolkozó Lakosok, Ő Felsősege'nek ezeu rendelése' végre hájtására ki állított hadi hajójinak segítségére és oltalmára egészen számot tarthatnak, a' mennyiben erre nekik szükségek vagon azon tzelra, hogy Ő Felsősege' Birtokainak ezen derék részében a' békesség és hűség ismét vissza állítódjanak.

Eljen a' Király, a' mi Urunk!

Költ a' *Perola* nevű fregáton

Alá írta *Jose Maria Monteiro*
Hajós Kapitány,

Nagy Britannia.

Mint utóbb világosságra jött *Nottingham* volt ki választva a' végre, hogy minden rebellisek oda gyülnének össze, 's ott egy ideig óráig való Kormányseket állitnának fel. Még mind eddig kézre nem került az idevaló Zenebonáskodónak a' fejek; pedig olly sokan ülnek már fogságban, hogy a' fogház elébe erős katonastrázsát kellett állitani. A' 2-dik és 3-dik vezér a' *Derbyi* fogságban van.

Derbyből Jun. 20-dikán két lázszelőt vittek be Londonba. Az egyiknek neve *Biskin*, a' másiké *Cliff*. A' *Lincolni* Grófságban minden nagyobb rangú személyek megesküdték, 's arra kötelezték magokat, hogy minden zenebonás összevetsportozások ellen fegyveres kézzel fognak fel kelni.

A' *Habeas Corpus* Aktának további felfüggesztődése, mellyről közelébb volt szó, nem könnyen esett meg, sőt mindenfelől mozogtak előre, hogy azt meg akadályoztathassák. A' *Birminghami* Patrioták Jun. 19-dikén gyűltek össze, hogy egy Könyörgő levelet tennének fel e' végre. Fel is tették ezt; de a' Fő-Scheriff nevét nem akarván alá írni, a' dolog abba maradt. Sokan még is 3 tősnakra szedvén magokat *Warwickba* mentek, a' hol igen sokakkal alá iratták azt. Mikor innen vissza tértek, egy sereg leányt hoztak magokkal, és vigadtak. Némelyek odáig voltak, hogy a' vízbe ki hullottak, és egyet alig lehetett a' vízbefulástól meg menteni. — A' *Midlesexi* Birtokosok két nappal utóbb gyűltek *Hackneybe*. Ezek is hasonlóképpen Könyörgő levélről tanakodtak. Már itt másként ment a' dolog. Igen sok nagy tekintetű férfiak voltak jelen, mint p. o. *Bedford*, *Lord Holland*, *Clarke*, a' Parlamentom' meg ujjítóinak Öregattyok Májor *Cartwroght* és többek. Abba határozódnak meg, hogy minden haladék nélkül be kell a' Könyörgő levelet adni. Sem ezeknek, sem más hasonló igyekezeteknek nem lett semmi sikere. Mert az Alsó Háznak Jun. 25-diki ülésében *Lord Castlereághnak* abbeli projektoma, hogy a' *Habeas Corpus* Aktá' felfüggesztéséről szóló rendelés olvastatnék fel, el fogadtatott. A' Ministerek' részire szóló vokok' száma 165-el volt a' más félnél erősebb. Mi következője legyen a' többször említett, Törvénnyel ilyen módon való bánásnak látszik abból, hogy a' közelébbi felfüggesztődésről fogva 32-re megy azoknak a' száma, a' kiket imitt amott befogtak.

Az Alsó Háznak 17-dik Juniusi ülésében *Taylor* úr a' *Newfoundland* való kereskedésnek jelenlévő állapotját adta elő. Minekutánna elő terjesztette volna ezen Kereskedésnek fontosságát, úgy mint a' melly közel 2 millió font Ster-

linget be hájt Angliának; az oda való Jakosok' szomorú állapotját írta le. 60,000 ember között, úgy mond, 5000 minden dolog nélkül van, nem kereshet, és így hogy élhessen, kész minden erőszakra. Ragadoznak, nyughatatlankodnak. Még rosszabbul lesz pedig állapotjuk, ha meg tudják a' kereskedők, hogy olly elhagyott állapotban van az ide való kereskedés. Kár volt, azt mondja a' Erantziákat is oda ereszteni, és a' halnak Spanyol, és Nápoly Országokba való bevételére nagy adót vetni. Más halászatokra jutalmak vagynak téve; erre nints. A' Frantziák ugyan azt teszik itt; ők nem. Atalján fogva ajánlotta a' figyelmet, és megfontolást, különösen hogy abban meg kellene egyezni, hogy 1000 dolog nélkül lévő embert, az oda való Kormányozó *Braunschweigba* és *Ujj Canadába* által küldhessen.

Jun' 20-dikán a' *Leedsi* Theátromban sokkal különösebb dolog történt, mint sem akár ki is számot tartott volna rá. A' *Johanne Shore* tizimű darabot játszották éppen. *Cummins* úr ezen Játsszónak egyik Veteranusa *Dymon* személyét játszotta. Mikor ez, az egész Darabnak végén a' leg utolsó meg áldó szavakat mondotta, egyszerre csak meg halva rogyik a' földre le. E' véletlen történet miatt közönségesen meg hökkentek a' kik jelen voltak. Úgy magyarázták a' dolgot némelyek, hogy *Cummins* úr már régen szenvedett szive' tsontávalása miatt, és ekkor is ez végezte volna ki.

Spanyol Amerika.

A' *Courier*, és *Morning-Chronicle* nevű Anglus ujságokban egész Aprilis' 15-dikéig szóló tudósítások fordulnak elő a' *Buenos Ayresi* dolgokról. Ezek szerint a' Spanyol Armáda *Felső-Peruból* egész *Tucumanig* előre nyomult; de midőn a' *Chiliben* történt dolgokat meg hallotta, ismét vissza fordult. Az insurregenseknek *Belgrano* nevű Generalisa

mindenütt sarkában volt, egynéhány száz embereit és 7 ágyuit elfogta. Ezután 500 Lovasokat *Randeau* vezérlése alatt elküldött *Chiquisaca* felé, hogy az ott köborló *Guerillások*at huznák magokhoz, és ha csak lehet a vissza térő Spanyoloknál elébb mennének *Potosiba*, az ott lévő ezüstnek elragadása végett. A Spanyoloknak szörnyű nehézségekkel kellett ezen hátrálásokban küszködni. *Chilinek* elfoglalásából *Perúnak* tzelba vett meg támadására nézve kedvező következesekét lehetett reményleni; minthogy *Perú* gabonáját jobhára *Chiliből* veszi. *Vespa-raisába* (Chili Tartományában) nem régebe 4 gazdagon meg rakott hajók érkeztek meg *Limából*, mellyek még nem tudtak semmit arról, hogy az ide való kikötőhely az *Iusurgensek* birtokában van, és így véletlen azoknak kezekbe estek. A *Buenos Ayresi* prédáló hajó ismét egy hajót fogott el, melly a *Philippinai* Társasághoz tartozik, és terhe 1 millió Piasterre belsültetik. Leg első munkája is a volt a *Buenos Ayresi* ujj Kormány-széknak, hogy a Papságot mellynek eddig igen nagy be folyása volt a Státus igazgatásába, attól egészen elzárta. — Minekelőtte *San Martin* Generalis *Chilit* el hagyta volna, a *St. Jagói* Városi Tanáts 200,000 Dollárokhól álló ajándékkal kínálta őtet meg; de ő azt el nem vette. Midőn ugyan ez a Generalis *Buenos Ayres* felé közelgetett, és meg tudta, hogy czeremoniával akarják fogadni, más ruhát vett magára, és mellékútakon ment a Városba be. Nágylelkűségének még nagyobb jelét akarta azzal mutatni, hogy bár tudta is, hogy a *Chilibeli* Kormányozó őtet ha kézre került volna, agyon lövette volna: mindazáltal még is csak az *Andes* hegyein innen tartja őtet bátor-ságos őrizet alatt. — *Montivedeót* *Artigas* folyvást erősen zárva tartotta.

Frantzia Ország.

Egy Junius' 11-dikéről szóló Királyi

Bendelésnél fogva *Páris* körül mindenütt adó vetődött a pályinkára, s más hevitő italokra. A tzel benne az, hogy mind a meg vesztegetésnek jobban eleje vétessen, mind a Helységeknek több jövedelmek legyen.

A Király egy olly Biztosságot állított fel, mellynek az a kötelessége, hogy Fr. Országnak mindenféle Közönséges Hivatalokhoz alkalmaztatott *Topographiai ujj Le-rajzolás*át vizsgálná meg.

Annak az *Artnaultnak* a fia, a ki a *Germanicus* nevű Teatromi Darabot készítette, *Martainville* úrral a Teatromi Darabok' Kritikája készítőjével nagyon gorombául bánván egy Kávéházban, ez őtet fel adta azért, és meg is büntetődött *Arnauld* Jun. 24-dikén. Ugyan az nap mind ketten duelláltak. *Martainville* úr tzombját meg lötte *Arnauld* golyóhissal, de a seb nem veszedelmes.

A *Marsiliai* Jun. 14-diki tudósításokhoz képpest *Sir Liston Robert*, Ő Britanniái Felségének reádkívül való Követe és Meghatalmazottja a Konstantzinápolyi Udvarnál egy Máltából jövő Anglus hajón Jun. 12-dikén indult el onnan. Az Amerikai Hadihajóknak 1^oso osztálya a múlt Májusnak elején az ide való kikötőhelynek a torkában állott. Nem régiben az Egyiptomi Helytartó *Aly Basa* itt sok riskását és gabonát osztatott ki.

Londonban úgy hírlélik, hogy *Marsall Clarke* lenne *Marquis d' Osmond* helyett a Londoni Udvarnál követté, — *Marsall Marmont* pedig amaz helyett Hadi dolgokra ügyelő Ministerré.

Annyira megszállott egész Frantzia országban a gabona árra, hogy némelly Kereskedők nem állhatván ki szörnyű megtsalattatásokat, kétttségbe estek, és magokat meg ölték. Ezt beszélik nevezetesen egyről *Páris* körül, másiktól *Besançonban*, harmadiktól pedig *Autunban*.

Az a hajó, melly a Frantzia országból hazájokba visszatérő Orosz seregeket

viasi, *Croon Vice Admirálnak* vezérlése alatt Jun. 20-dikán estve *Calais*hoz meg érkezett. A' több nagy tekintetű emberek között egy *Bordcauxi* születésű *Cabris József* nevű ember is jött azon. Ez a' személy több viszontagságok után *Nukahiva* szigetére jutott. Ezen szigetet vad emberek lakják, a' kik ő vele jól bántak. A' Királynak leányát el vette feleségül, s úgy élt mint ők. Tetétől fogva talpig kitzifrázták bőrét melly még most is látszik rajta. *Krusenstern* Kapitányal jött el, nem örömet. Azután Orosz szolgálatba állott.

Orosz Birodalom.

Az *Odessai* kikötőhely szabaddá tételt. Az ezt illető Cs. Rendelés így van: „Több esztendei tapasztalás által meggyőzetrén afelől, hogy Országunknak déli vidékeiről a' felesleg való Termésményeknek ki hordása, mellyre az *Odessai* kikötőhely nagyon alkalmas, sok hasznot hajthatna be; továbbá mivel a' külső országgal való kereskedést könnyíteni s szélesíteni a' Nemzeti gazdagságot nevelni, és hűséges Jobbágyainknak szorgalmatosságokat ébreszteni akarjuk; erre nézve tehát Státus Tanátsunknak azt projektáltattuk, hogy a' Fekete Tenger partján szabad kikötőhelyek nyitvatnának fel, még pedig legelőször is *Odessában*. *Odessa* tehát szabad kikötőhelyé tétetik. Minden külföldi portékákat, még az olyanokat sem vévén ki; mellyek a' Tariffa (portékáktól járó Adó Laistroma) által meg vagynak tiltva, szabadon, és adófizetés nélkül be lehet *Odessába* vinni. A' Vámtisztás nem vizsgálja meg azokat, vagy más különben szokásban lévő kinyilatkoztatásnak nem lesznek alája vetve. Ki vétetnek minden féle pálinka és erős ital neműek 1821 Eszt. Jan. 1-ső napjáig, vagy is az *Odessai* Pályinka árenda' idejének el teléséig. A' pestisnek meg akadályoztatására minden portékákat be kell jelenteni. A' Tariffa szerént a' Birodalomból ki nem vihető

portékákat *Odessából* sem szabad ki vinné. A' portékáknak ki s be vitele tekintetéből bizonyos helyek vagynak kirendelve, a' hol a' szükséges rendelkezések be kell tölteni. A' Pestist illető 40 napi tartózkodás ezután is parantsollatik. Ezen szabadság *Odessa városának* előre 3 esztendeig engedtetett.

Ő Felsége az Orosz Császár Birodalmában minden Kormányozóknak meghagyta, hogy azon *Prussziai*, *Mecklenburgi*, és *Hassiai* hadi foglyokrol, kik hazájokba vissza nem tértek, tudnák meg bizonyosan, hogy élnek e', vagy halnak, és az élőknek, ha mindjárt hadi szolgálóba állottak volna is, parantsolnák meg, hogy térjenek hazájokba vissza; mert különben minden javaik elfoglaltanak, A' Prussziai Követ, ezen Rendelés vele közöltetvén, egybe munkába vette annak végrehajtását.

Lengyel Ország.

Úgy van a' hirt, hogy *Hertzeg Poniatowszky Józsefnek* holtteste a' jövő Hónaphban *Warsóból* *Krakkóba* vitetik, hogy a' Lengyel Királyok Kriptájába tétessék.

Cseh Ország.

Teplitzből Jun. 26-dikáról azt írják, hogy az előttvaló nap t. i. 25-dikén ő Felsége a' Prussus Király reggeli 9 órakor oda meg érkezett. 8, v. 9 nap fog alkalmasint itt mulatni, azután által megyen *Caristadba*; a' hol két hétig marad, ő Felsége kísérői között vagynak Fő-Kamarás *Herczeg Sayn-Villgenstein*, — G. *Stallberg* és G. *Malachowszky* Oberster, és Adjutans, — *Witzleben* Oberster, *Scheel* titkos Hadi-Tanátsos, — *Albrecht* Titkos Cabinetbeli-Tanátsos, *Dunker* Titkos Udvari-Tanátsos, *Timon* Titkos Kamarás és *Wiebel* Királyi Udvari és General-Stab — Orvos — Urak.

B e l g i u m.

A' Spanyol General Consul *Amsterdamban* Királynak nevében tudtára ad-

ta a' kereskedők' társaságának, hogy szoros intézetek tétetődtek annak meggátlására, hogy holmi szerentsepróbálók fegyverrel, 's hadikészülettel Spanyol Amerikába ne mennének; kövélkezésképpen hogy mind azoknak a' hajóknak, mellyek Hollandiából Havannahba, Portoricoba, vagy más Amerikai szabad kikötőhelyekbe szándékoznak eredetéről szőlő Bizonyosság-Leveleiknek, 's papirosaiknak ő tőle, v. a' Vice Consultól alá írva kell lenni.

Német Ország.

A' *Württembergi* ujj Constitutio' Plánumának bevétele nézve mind ó mind ujj *Württemberg*ából sok irások mennek a' Király' kezéhez. Ezek közzül különösen ki tetszenek mind a' Királyba helyezettett bizodalom, mind a' helyes megítélés tekintetéből azok, mellyek közül egyiket a' *Heilbronn*i Fő Tisztség, a' másikat pedig a' *Welzheimi* erdőséghéli férfiak küldötték be Ő Felsőségének. Említik a' *Stuttgardi* Udvari ujjság után más ujjságok Metternich Ő Hertzegségének Május' 31-dikéről *Zeil Trauchburg* Ő Hertzegségéhez ugyan ezen materiáról küldött levelét is.

Mint különös ritkaságot úgy említetjük, hogy nem régiben *Hamburg* tájkán egész rajjal jelentek meg azok az *Insectumok*, mellyeket magyarul közönségesen *szitakötőknek* (*Libellula depressa*) szokunk nevezni. Egyik tsapat eltávozott, — ismét ujj jött. A' piatzokon és mezőkön ide oda repkedtek egy darabig, azután tovább mentek. Az *Albis'* alsó tájki felé tartottak. Jun. 24-dikén estve különösen nagy számmal jöttek Déli nyúgot felől. A' levegőt úgy meg homályosították, mintha valami szönyeggel lett volna az be vonva, és olyan formát adtak annak, mint a' millyen szokott az nagy hózivatar alkalmatosságával lenni.

B é t s.

Az *Austriai* nevű Fregát a' múlt Hónap 3-dikán délelőtt 11 $\frac{1}{4}$ órakor indult el *Rio Janeiro* felé, igen friss Napkeleti szelet kapván. Minthogy ez a' szél a' *Caáixi* 10. Juniusi tudositások szerént tovább tartott; tehát nagyon hihető, hogy az említett Hajó 4 5 napok alatt *Madeirába* el érkezett.

A' jelenlévő környülállásokat fontolóra vévén Ő Cs. Kir. Felsőge az ide való Közönséges Betegekházában a' gyógyítás' árrát ekképpen méltóztatott felemelni, t. i. e' folyó Esztendei Julius 1-ső napjától fogva fizet naponként egy

- I. Rendü Beteg 2 for. helyett 3 fl. 24 xrt.
- II. Rendü Beteg 1 for. helyett 2 fl. 8 xrt.
- III. Rendü Beteg

ha idevaló 15 xr. helyett 45 xrt.

ha idegen 24 xr. helyett 1 fl. 20 xrt.

Az 1814-diki Mártyzius 4-dikéről szóló többi Rendelések meg maradnak.

Valamint már a' múlt 1816-dik esztendőben méltóztatott Ő Cs. K. Felsőge a' Fegyvereknek kiritclét kegyelmesen meg engedni: úgy most ezen kegyelmes engedelem egy e' f. Esztendőben Junius' 22-dikén költt Udvari Kamara végzésénél fogva ismét meg ujjitatott azzal a' külömb-séggel, hogy most már minden hadi készületeknek kihordása szabaddá tétetik. Azt említeni sem szükség, hogy bár igen széles söt mondani lehet, hogy tellyes légyen is ez a' most adott szabadság: mind azonáltal azok a' kivételek, mellyek a' közönséges Státus', és Nemzetek' Törvényéből erednek, ebben az esetben is fenn maradnak. P. o. éppen nem szabad egyenesen oda ki küldeni semmiféle hadi készületet, a' hol ezek a' Törvényes Fegyedelem ellen használatnának.

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —
Jul. 8-dik napján 330 $\frac{1}{2}$ — 9-dikén 328 $\frac{1}{2}$ — 10-dikén 328 $\frac{1}{2}$ — forintot.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

A' *Posoni Ujjság* e' f. Hónap' 8-dikéről így ír:

Egynéhány forró meleg nyári napok után e' f. Hónap 5-dikén nagy Zivatar ke-
rekedett nálunk, melyet sebes zápor és
jégesső követett. Akkora jégek hullottak
mint egy kis galambtojás. Tsak a' sar-
tóra várakozó gabonáink, és szállóskert-
jeink igen nagy nyúghatatlanságba hoz-
tak bennünket; mindazáltal hálá legyen
az Ének tsak helyvel helyvel tsapkodta
meg hatrunkat a' jég, és minthogy nem
esett sűrűn, olly nagy kárt sem okozott.
— Ugyan azon estve 3 órányira tölünk
Pandorf nevű Faluba Moson Vármegyé-
be le ütött a' menykő, és 27 ház égett el.
Szinte az történt ugyan azon éjtszaka *Sár-
fő* nevű Helységben is. Posoni Vármegyé-
ben, a' hol 3 ház lett hamuvá. Ez az utol-
só hely annál szánakozásra méltóbb, mi-
vel tsak kevéssek ez előtt volt benne ször-
nyü nagy égés.

A' *Pesti ujjságban* ezt olvassuk:

Kassán a' Nemesség a' *Wied-Rün-
kel* nevet viselő Gyalog Regiment Neve-
lőháza javára a' közönséges Teátrumon
egy játékot adott, melly 1117 for. Váltó
Ézédükát, és 3 Aranyat hozott be, melly
Summa a' játékra tett költségeken kívül
maradt. Ezen jövedelem arra fordítat-
tatt, hogy a' Nevelőház számára egy kert
vásároltatott rajta.

Statistikai Jegyzések.

A' Jesuitáknak most Spanyol ország-
ban 16 Collegiumjaik, és Novitiatusaik
vagyunk, úgy mint: — *Mabridban* 2,
Cadixban 1, *Sevillában* 1, *Valenciá-
ban* 2, *Manresában* 1, *Grauxban* (Ar-
ragoniában) 1, *Ognateban* 1, *Villgar-
siában* (Castiliában) 1, *Murciában* 1,
Badajozban 1, *Triquerosban* 1, és
Loyntaban. Ezenkívül sok más Városok
is kérték a' Jesuitáknak vissza állításokat.

Petersburgnak a' leg ujjabbs felszám-
lások szerént 285,000 lakosa van, a' ka-
tonasággal egygyütt. És így népének szá-
mára nézve *Petersburg* Európában az
ötödik Fejedelmi lakó város.

H i r d e t m é n y.

A' Cs. K. Ősi's Familiai Jóságoknak
Fő Directiója által jelentetik, hogy e' fo-
lyó esztendőben Augustus 25, és 26-dik
napjain *Holitsban* Magyar országon szá-
mos eredeti Spanyol Kosok, és 2000-rig
való tenyészésre alkalmas anya, és más
féle juhok, több fejős tehenekkel, és bor-
júkkal közönséges kótyavetyénél fogva,
mindjárt lejendő fizetés mellett el fognak
adódni. A' Kótyavetye a' sennt irt napo-
kon, mint rendesen reggeli 9 órakor kez-
dődik, és tartatik a' *Holitsi* Cs. K. Mula-
tó palotában.

Hiradás Lovakról.

Erdélyben Ns. Kolos Vármegyében
Báldon G. *Béldi Venizel* úrnak vagyon
igen nevezetes jó fajtu ménese, erős, jó
tüzű, senhágó lovak; a' melly ménesből
az anyakantzák válogatás nélkül átjában
mind el adódnak. A' kinek kedve lesz
átjában meg venni, e' f. Esztendőben
Octobernek 10-dikén. Báldon el fognak
adódni. Vagyon anyakantza 45, — ezek
alatt szopó tsikó 27, — 3 esztendős pa-
ripatsikó 2, — 3 esztendős kantzatsikó 2.
Ezek közzül tsak 3 szopótsikó hagyatik
meg jövendőre mélnónak, a' többi szopó
tsikó kettő megyen egy darabba. És így
az eladó Ménés 62 darab; darabjának az
arra 35 arany speciesben, akár a' *Cursus*
szerént Bankóban. A' Kantzák mind meg-
vagyunk nevezetes jó mag lóval hágtvá.
A' Tulajdonos tsak az esztendős, és 2 esz-
tendős tsikókat hagyja meg magának. A'
45 anyakantzák között vannak 4 és 5 esz-
tendősök.

Rendkívül való Toldalék.

A' Keszthelyi Georgikonban meg üresült két rendbéli Gazdasági Stipendiumokról való Hirdetmény.

A' Keszthelyi Georgikonnak Előljárói által ezennel közhirül adatik, hogy most folyó Oskola Esztendő végével ismét két rendbéli Stipendiumok fognak meg-üresülni olyan Ifiak számokra, a' kik a' mezei Tudományoknak mint Theoretica mint pedig Practika részét megtanulni ohajtják.

A' kik az ilyen Stipendiumot elnyerni kívánnak, azokra nézve minden Születés, Nemzet, és Vallásbéli tekintet nélkül meg kívántatik, hogy nem csak ép és egészséges testi alkatással birjanak, és jó magok vtseletűek is legyenek, hanem a' Deák, Magyar, és Német Nyelveken jól beszélleni, és írni tudjanak; és leg alább a' Gymnasiumbéli Oskolákat ditséretessen elvégezték; különös tekintet lészen mindazonáltal azokra, kik a' Philosophicus Cursust elvégezték; mert ezeknek nem lészen szükséges, hogy az Institutumban a' Pura és Applicata Mäthesist, a' természet Historiát, és a' Physikát halgassák; ellenben ezen nevezett tárgyaknak tanulása azoktól meg fog kívántatni, kik csak a' Gymnasiumbéli Classisokat végezték. Egyébberránt a' tanult Oskolákról, tett előmenetelekről, és jó erköltsi viseletekről való Oskolai bizonyság leveleiket, vagy tulajdon maga eredetében, vagy hiteles mássában ezen Gazdaságbéli Stipendiumokat elnyerni kívánók, folyó Esztendei October Hónap 1 - ső napjáig vagy személyessen, vagy pedig írásban a' Méltóságos Gróf Úrnak törvényes és Gazdaságbéli Directiójánál magokat jelentsek.

Az Oskolai Cursus November Hónap első napján kezdődik; a' Stipendiumok pedig szabad lakás, fűtés, gyertya és a' szükséges író és rajzoló szerek mellett, első Esztendőben 270, a' második Esztendőben 300, a' harmadik Esztendőben 350 ft.ra vagynak határoztatva.

A' tanulásbéli tárgyak azokra nézve, a' kik csak a' Gymnasiumbéli Tudományokat tanultak, mint egy az előre készítettő esztendőben úgy mint

először A' Pura Mathesis

másodszor A' Physica

harmadszor A' Gazdaságbéli Természeti Historia

Azokra nézve pedig, a' kik már a' Philosophica Tudományokat halgatták: —

Az első Esztendőben.

1-ször Az Oeconomia avagy a' Gazdaság Tudománnya

2-ször A' Chemia, és Oeconomiaiabeli Technologia

3-szor A' fellyebb való applicata Arithmetika, e' mellett a' Cameralis számadásba való bevezetés, kettős-számadás, és az itteni Méltóságos Uraság Ura lalmaiban bevett számadás módja.

A' második Esztendőben.

először a' Jóságok kormányozásáról való oktatás különös Instructio szerént, 's a' Gazdaságot illető Melséges Rendeléseknek esmérte:

2-szor Architectura

3-szor A' Barmok Orvoslása

A' Theoretico Praktika Cursusnak végezetével a' Stipendiatosok bővebb praxis végett mint Accedensek az Uradalmi Gazdaságbéli Tisztségek mellé fognak kitétetni, és a' mellett ezen utolsó esztendőben az ő Fő Próbátételeket le fogják tenni, és azután meg bizonyított tehetségekhez, és előmenetekhez képest Gazdaságbéli Diplomával meg tiszteletnek, és szolgálatot is nyerne.

Egyszersmind valamiat eddig, ugy ezután is mind azoknak, kik vagy magok, vagy szülők, atyokfiai avagy más jöltévői költségeiken a' Gazdaságbéli Tudományokat tanulni ohajtják a' Georgikonba, és az azzal egybe kaptasolt Tanuló Intézetekbe való bérjárás minden fizetés nélkül meg engedtetik; melly itt annyival is inkább említtetik, mivel Fels. K. Fejedelmünk egy a' Fels. Magyar Helytartó Tanátsához 's a' Fels. Magyar Kamarához bocsájtott Kegyelmes Rendelésében azt méltóztatott kegyelmessen meg parancsolni, hogy a' Kamarabéli, és Politico Fundationalis Jóságok Administratiojára ügyelő hivataloknak kiosztásában arra különös tekintet légyen, kik a' Gazdaságbéli Tudományoknak Cursusát a' Keszthelyi Georgikonban elvégezvén, arról dítseretes bizonyosság levelet is mutathatnak.

A' Gazdaságnak Praktika gyakorlására nézve az Institutumnak azon kiterjedése vagy, hogy a' szántó-földeknek már több esztendőktől fogva béhozott változó mivélése mellett, még a' parlagló Gazdaság is (Koppelvirthschaft) állittatott fel, és a' nevezetesebb, 's használhatóbb különös földmívelő szerszámok meg jobbitva különös foganattal használtatnak, és ezen gazdaságban most nagyában való próbátételekre is alkalmasosság nyujtatik a' Keszthelyi Uradalomban. A' gazdaságbéli plánták szemebetűnő esmeretének elősegállítására az erdei fáskerteken kívül, mellyek hönnyi, és külföldi fákkal és tsemetekkel bé vannak ültetve, még a' gabona és takarmánybéli, ugy egyéb gazdaságbéli plánták számára is fűvész-kertek, és a' teendő próbálatokra néhány szántóföldek is vagynak elrendelve.

Hogy pedig a' külső gazdaságbéli Praktikánsok feltett tzeljokat annál inkább elérhessék, és a' Szülők, Atyokfiai, 's egyéb jöltévői, kik őket ide küldik, e' részben annál inkább meguyugtattassanak, az Institutumban azon rendtartás hozattatott bé, hogy a' Praktikánsok köteleztetnek magokat naponként némely bizonyos meghatározott órákban a' Gazdaság körül elől forduló Cancellariabéli tárgyokban gyakorolni, egyéb órákban pedig Gazdaságbéli Praxis végett a' Stipendiatosok mellé felosztatnak. E' mellett azon külső Praktikánsok, kik magokat jó tanulások és Practica gyakorlások, mind pedig jó erkölcsök által megkülönböztetik dítseretes igyekezetekben xemiumok által is buzdittatnak. Egyéberánt a' külső Tanulók a' fellyebb meg rendelt két vagy három esztendőbéli Cursusra nem köteleztetnek, hanem szabadságokban áll, nem csak az Institutumban előadni, és esztendőnként elvégeztetni szokott Tudományokból azokat választani, mellyeket ők a' már meg szerzett Tudományaikhoz, és más környüállásaikhoz képest legalkalmasabbaknak lenni ítélnék, sőt ha bővebb praxisra kedvek vagy, a' Keszthelyi Uradalmi Tisztségnél mint Accedensek nagyában is praktizálhatnak.

Végtére minthogy a' Georgikonnak egy Lyceuma is vagyon öszvekaptasoltatva, mellyben a' Philosophiabéli Oskolákban előadatni szokott tárgyak taníttatnak, azoknak, kik a' Georgikonba tanulnak, egyszersmind az a' hasznok is vagyon, hogy a' Tudományo Cursussának végbe szakasztása nélkül, a' Gazdaságbéli Theoretico-practica Tudományokon kívül, a' Kir. Magyar Akademiákban való mód szerént a' Philosophicus Cursust is két esztendő alatt elvégezhetik, és arról az érdem szerént különös bizonyosság levelet is nyerhetnek.

Költ Keszthelyen Méltóságos Gróf Tolnai Festetics György Ur Ó Excellentiája Directionalis Cancellariájából Junius 20-án 1817.

Keszthelyi Georgikonban megüresült Pristaldeumi Stipendiumról való Hirdetmény.

A' Geoagikonnak Előljárói ezennel közhirül adják, hogy az Institutummal egybe kaptolt Pristaldeumban, avagy azon Intézetben, mellyben jövedőbeli Fiscalisok készítettnek, jövő Oskolabeli Esztendőnek kezdetével ismét egy Stipendium megüresül, A' Cursus két Esztendőig tart 's, a' Stipendium szabad szállás, és fűtés mellett az első esztendőre 400 fl. a' másodikban pedig 500 fl. határozott meg.

Azoktól kik ezen említett Stipendium elnyerésére vágyodnak, meg kívántatik, hogy jó erkölcsök mellett a' törvénybeli Oskolai Cursust elvégezték, 's arról hiteles Oskolai bizonyosság levelet is előmutassanak; egyéberánt pedig, hogy a' Deák, Magyar, és Német Nyelvek tökéletes beszéllése és írása mellett, ép és egészséges testi alkotmánnyal birjanak.

A' mi a' Tudományoknak nemeit illeti: Ok az első esztendőben a' törvényes tárgyak repetitioja mellett, az Uradalombéli Fiscalis mellett leendő hivatalbeli praxissal, és Törvényes Tárgyak halgatásával a' Georgikonban való gazdasághelit is öszve kaptolni fogják. Utasítást vesznek továbbá az Uradalmi és Jurisdictionalis Instruction kívül a' Fiscalisok, és Pristaldusok számára kidolgozott rendtartásban, és Curialis Decisiókban; második esztendőben pedig rigorosum Exament tesznek, melly különbféle tárgyakban talentumokat és előmeneteleket próbatétel által meg bizonyítván, egy Diplomát kapván, tehetségek és viseletekhez képest várható előmenetellel eleintén, mint valóóságos Pristaldusok az Uradalmi Fiscalisok mellé segítségül, állandó fizetéssel ki fogának tétetni, és azután a' környülállások és tehetségeikhez képest Pestre küldetnek, hogy ott a' Prókátori Censurát letehessék.

Azok tehát, kik ezen Pristaldusi Stipendiumból részt venni kívánnak, magokat jövő September Hónap utoljái, minthogy a' Pristaldalis Cursus mindenkor első Novemberben kezdődik, a' Méltóságos Uraság Uradalmainak Fő Kormányoszekénél Keszthelyen vagy személyesen, vagy pedig írásban jelentsék, és a' fent említett Oskolai bizonyosság leveleiket elő terjeszszék.

Egyszersmind valamint eddig, ugy ezután is, a' kik ezen Intézetet tulajdon, vagy más költségén használni akarják, az abba való járás ingyen meg engedtetik, és magokat a' Fiscalatusnál a' Jurisdictionalis praxisokban gyakorolhatták, és tett előmenetelekhez, 's az Examenekben mutatott iparkodásokhoz képest 90 egész 150 f.ból álló zeniumot is nyerhetnek —

Költ Keszthelyen Junius 20-án 1817.

A' Keszthelyi Georgikonnal egybe kötött Erdei, és Vadász Oskolánál megüresült Stipendiumról való Híradás.

A' Keszthelyi Georgikonnal egybe kaptolt Erdei, és Vadász Oskolában a' jövő

November elején kezdendő Oskolai esztendőre ismét két Stipendium fog kiosztatni. Ezen Oskolai Cursus 3 esztendőre vagyron határozva.

A' kik ezen Stipendiumban részesülni kívánnak, szükséges, hogy

- 1 -szor Mint egy 15 esztendősök legyenek.
- 2 -szor Rp, és egészséges testi alkotmánnyal bírjanak.
- 3 -szor Németül, és magyarul beszélni, olvasni, és írni tudjanak.
- 4 -szer Azok még kedvesebbek lesznek, a' kik a' többi Normális Oskolákat elvégezvén a' Polgári, vagy Civilis Oskolákat is járták, 's abban a' rajzolásban is némely előmenetelt már tettek.

Ezen Oskolának Stipendiatusiai tanulóknak 3 esztendeje alatt szabad szállás, és asztal, 's bizonyos ruha daraboknak adása mellett egyéb szükséges költségekre kész pénzben is kapnak valami segédelmet, melly esztendőnként előmenetelekhez képest nagyobbodik. A' Cursusnak végezete után pedig mint Adjunctusok további gyakorlás véget a' megyebéli, vagy Revier Vadászokhoz kiadattatnak, azután Vad— Véd és Erdősökhöz tétetvén, Erdei és Vadász szolgálatra fognak alkalmaztatni.

A' kik tehát ezen Oskolai Stipendiumokat elnyerni kívánnják, magokat September végéig akár személyes, akár írásbéli ajánlások által, Bizonyosság leveleiknek elő muttatása mellett, vagy a' Georgikon, és Vadász Oskola Elöljáróinál, vagy az ide való Törvényes és Gazdaságbéli Directionál jelentsék.

Külsőknek is szabad akaratjokban fog állani. Stipedium nélkül ingyen ezen Erdei, és Vadász Oskolának tudományaiban részesülni, a' nélkül, hogy azok a' meghatározott 3 esztendőbéli Cursusnak végzésére kényszerítettének, hanem magok alkalmatosságok szerint a' tárgyakat választván, azokat tanulhassák, és a' Vadász praxisban magokat gyakorolhassák.

Költ Keszthelyen Junius 20-án 1817.